

Anna Mazur¹

Licencje Creative Commons – recepcja w prawie polskim i ich zastosowanie

Streszczenie:

Celem artykułu jest refleksja nad recepcją w polskim prawie licencji Creative Commons. W artykule zostaną przedstawione podstawowe założenia tych licencji. Refleksji zostanie poddany charakter prawny licencji. Wskazane zostaną najważniejsze kwestie problematyczne związane z recepcją licencji do polskiego porządku prawnego, tj. obowiązywanie na czas nieoznaczony, czy obowiązywanie na terytorium całego świata. W szczególności zbadana zostanie kwestia sądu właściwego w przypadku sporu wynikającego z naruszenia treści licencji. Dodatkowo zaprezentowane zostaną przykładowe spory, które toczyły się w USA, Holandii, Izraelu, Hiszpanii i Belgii związane z naruszeniem licencji Creative Commons. Poruszona zostanie również kwestia funkcjonowania domeny publicznej i oświadczenia autora o zrzeczeniu się praw w polskim prawie.

Słowa kluczowe: Creative commons, licencja, otwarty dostęp, spory sądowe

1. Wstęp

Za moment rozpoczęcia współczesnej ochrony prawa własności należy uznać 1709 rok, kiedy to uchwalono Ustawę Anny². Przez lata zmieniała się forma ochrony praw autorskich, zaczynając od ochrony prawa do decydowania o pierwszej publikacji. Obecnie Internet i ogólnodostępność utworów powoduje konieczność stosowania ochrony prawa autorskiego w jak najbardziej ułatwiony sposób oraz ułatwienie dostępu do treści

¹ Autorka jest studentką prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

² The Statute of Anne; <http://www.copyrighthistory.com/anne.html> Akt ten dotyczył drukarzy, sprzedawców książek i innych osób, mających styczność z drukiem, którzy dokonywali publikacji bez zgody autorów.

rozpowszechnianych publicznie. Celem niniejszego artykułu jest refleksja nad tezą, czy licencje Creative Commons mogą zapewnić skuteczną ochronę praw autorskich.

2. Licencje Creative Commons – wstępna charakterystyka

Creative Commons³ to organizacja non-profit działająca w Stanach Zjednoczonych przy Uniwersytecie Stanforda. To właśnie ona 16 grudnia 2002 roku, w trakcie O'Reilly's Emerging Technology Conference in Santa Clara, przedstawiła założenia działania licencji Creative Commons. Następnie licencje zostały przetłumaczone przez krajowe organy Creative Commons w ponad 85 państwach⁴ i dostosowane do poszczególnych porządków prawnych.

Licencje Creative Commons (Some rights reserved) powstały w opozycji do licencji All Rights Reserved (Wszystkie prawa zastrzeżone). Ich głównym celem jest ochrona autorstwa danego utworu w sposób możliwie jak najmniej sformalizowany.

Creative Commons utworzyło cztery podstawowe elementy licencji, które w wyniku łączenia, tworzą właściwe licencje, pozwalające na ochronę praw autorskich. Licencje nie tworzą odrębnego systemu ochrony prawa autorskiego – działają w ramach obowiązującego prawa. Główne cechy licencji to nieodpłatność⁵, niewyłączność, obowiązywanie na terytorium całego świata⁶, na czas nieoznaczony⁷. Adwokat M. Ślusarek, specjalizujący się w prawie autorskim, nazwał licencje Creative Commons „wentylem bezpieczeństwa” polskiego prawa autorskiego. Zwrócił również uwagę na fakt, iż licencje te są znane głównie w krajach, gdzie rynek prawa autorskiego jest bardzo rozwinięty i traktowane są jako alternatywny środek ochrony⁸. W polskim systemie prawnym licencje pojawiły się dopiero z wejściem w życie ustawy o prawie autorskim z dnia 4 lutego 1994 r.⁹

W Polsce wyróżnia się dwa rodzaje umów dotyczących autorskich praw majątkowych – umowę o przeniesienie praw autorskich oraz umowę o korzystanie z utworu (licencję)¹⁰. Po pierwsze należy rozważyć, czy licencja może mieć charakter wyłączny. Wydaje się, że charakter i przeznaczenie tego rodzaju licencji determinuje uznanie, że mają one zawsze charakter niewyłączny. Dyskusyjny w doktrynie jest charakter

---

³ Organizacja Creative Commons została założona w 2001 roku.

⁴ Polski oddział powstał w 2005 roku (<http://creativecommons.pl/o-nas/>), 8 listopada 2016 roku utworzono wersję 4.0 licencji Creative Commons.

⁵ Na mocy art. 43 ust. 1 pr. aut. dopuszczalne jest udzielenie licencji bezpłatnej.

⁶ Art. 66 pr. aut. wskazuje, że umowa licencyjna ogranicza się do terytorium państwa, w którym licencjobiorca ma swoją siedzibę. Jest to reguła interpretacyjna – szerzej – *Prawo autorskie, System prawa prywatnego*, s. 643-644.

⁷ Czas nieoznaczony, rozumiany jako moment wygaśnięcia autorskich praw majątkowych, czyli zgodnie z art. 36 pr. aut. 70 lat po śmierci twórcy.

⁸ M. Domagalski, *Zalety i ograniczenia licencji Creative Commons*, <http://www.rp.pl/arttykul/833615-Zalety-i-ograniczenia-licencji-Creative-Commons.html#ap-3>, 3.11.2016.

⁹ M. Kępiński, *Umowy licencyjne o korzystanie z praw autorskich* [w:] *System Prawa Prywatnego*, red. J. Barta, t. 13, Warszawa 2013, s. 636.

¹⁰ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, Warszawa 2016, s. 325.

prawny licencji. M. Kępiński uważa, że należy ją zaszeregować do czynności rozporządzających, ponieważ spełnione są wszystkie elementy niezbędne dla przyjęcia, że upoważnienie do korzystania z tych praw jest rozporządzeniem¹¹. J. Barta i R. Markiewicz twierdzą, że licencja ma postać umowy o charakterze zobowiązującym¹². Za poglądem o rozporządzającym charakterze umów licencyjnych opowiedział się Europejski Trybunał Sprawiedliwości¹³.

Licencje nigdy nie rodzą skutków rzeczowych – jedynie obligacyjne. Istotą licencji jest niemożność sprzeciwienia się licencjodawcy korzystaniu przez licencjobiorcę z danego utworu. Art. 41 ust. 1 pkt 2 pr. aut. wskazuje, iż możliwe jest udzielenie licencji nieograniczonej, czyli zezwalającej na przeniesienie praw na inne osoby przez nabywcę praw autorskich. Art. 41 ust. 2 pr. aut. stanowi, że umowa licencyjna musi wskazywać wyraźnie pola eksploatacji i zgodnie z ust. 3 i 4, może dotyczyć jedynie utworów istniejących w chwili jej zawarcia¹⁴. Trudno jednak wymagać, aby w świecie Internetu, w którym ściągnięcie utworu MP3 trwa kilka sekund, zawierało się tak skomplikowane umowy.

3. Rodzaje licencji Creative Commons

Pierwszym elementem licencji jest BY – czyli uznanie autorstwa. Oznaczenie utworu jedynie tą licencją pozwala na kopiowanie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie objętego prawem autorskim utworu oraz opracowanych na jego podstawie utworów zależnych, pod warunkiem, że zostanie przywołane nazwisko autora pierwotnego¹⁵.

Kolejnym, jest użycie niekomercyjne – NC (Non Commercial) – wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne jedynie do celów niekomercyjnych. Przeciwno temu elementowi licencji wypowiedział się E. Möller¹⁶, zwracając uwagę na fakt, iż dzielenie się własnymi utworami dla celów komercyjnych, jest fundamentalnym założeniem społeczności Internetowej. Jako główny przykład podaje Wikipedię, która nie przyjmuje żadnych utworów zastrzeżonych licencją NC. Möller podkreśla, jak daleko idące w skutkach może być zastrzeżenie tego elementu licencji. Na przykład, może zaistnieć sytuacja, że w liczącym tysiąc plików zbiorze muzyki, gdy znajdzie się w nim choć jeden utwór z zastrzeżoną licencją NC, niemożliwe będzie już komercyjne użycie zbioru.

Trzecim elementem licencji to licencja na tych samych warunkach – Share Alike – SA – wolno rozprowadzać utwory zależne jedynie na licencji identycznej lub podobnej do tej, na jakiej udostępniono utwór oryginalny.

¹¹ M. Kępiński, *op.cit.*, s. 640.

¹² Por. szerzej na ten temat J. Barta, R. Markiewicz, *op.cit.*, s. 329.

¹³ K. Grzybczyk, *Prawo właściwe dla autorskooprawnej umowy licencyjnej*, Warszawa 2010, s. 31.

¹⁴ Możliwe jest zawarcie umowy dotyczące przyszłego dzieła twórcy lub konkretnych dzieł, albo dzieł mających powstać w ściśle określonym przedziale czasu. Por. szerzej M. Kępiński, *op.cit.*, s. 599-600.

¹⁵ Tekst licencji BY; <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/legalcode>, 3.11.2016.

¹⁶ E. Möller, *The case for Free USE: Reason Not to Use a Creative Commons – NC License*; www.open-sourcejahrbuch.de/download/jb2006/chapter_06/osjb2006-06-02-en-moeller.pdf.

Czwartym elementem licencji jest brak utworów zależnych – No Derivatives (ND) – wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór jedynie w jego oryginalnej postaci – tworzenie utworów zależnych nie jest dozwolone.

3.1. Licencje Creative Commons w praktyce

Polska strona [Creativecommons.pl](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/legalcode) udostępnia 6 licencji, które powstały w wyniku mieszania pojedynczych elementów licencji. Dla każdej z nich przygotowano pełny tekst licencji. Ze względu na założenie, iż z licencji korzystać mają twórcy bez uprzedniej konsultacji z prawnikiem, utworzono również przystępne wersje licencji, zawierające najważniejsze postanowienia.

Licencjami pozwalającymi na największą eksploatację utworów, są licencje BY, zawierające jedynie zastrzeżenia autorstwa, oraz BY-SA¹⁷. Utwory opatrzone w takie licencje, są traktowane jako free cultural works – wolne dobra kultury¹⁸. Natomiast najbardziej restrykcyjna jest licencja BY-NC-ND¹⁹.

3.2 Umowa licencyjna – treść

Tekst każdej licencji składa się z 8 paragrafów:

- definicji,
- zastrzeżenia, że licencja nie zmierza do ograniczenia, wyłączenia lub zawężenia dozwolonego użytku,
- właściwego udzielenia licencji – w tym miejscu wskazywane są pola eksploatacji,
- ograniczeń,
- oświadczeń, zapewnień oraz wyłączenia odpowiedzialności,
- ograniczenia odpowiedzialności,
- wygaśnięcia,
- postanowień różnych.

Pomimo postulatu, aby treść licencji była jak najbardziej przystępna, nie udało się tego osiągnąć. Licencje zawierają wiele skomplikowanych definicji, wewnętrznych odesłań, posługują się skomplikowaną terminologią techniczną. Co więcej, § 5 każdej licencji stanowi, iż zmiany licencji możliwe są jedynie w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Rozwiązanie to powoduje, iż licencje przestają być uproszczoną i szybką formą ochrony prawa autorskiego. Poza tym rozwiązanie to wydaje się być niemożliwe do realizacji, ze względu na światowy charakter licencji. W praktyce trudno sobie wyobrazić sytuację, gdy licencjobiorca zamieszkały np. w Kolumbii, będzie miał możliwość dokonać zmiany umowy w formie pisemnej, gdy licencjodawca mieszka np. w Polsce.

---

¹⁷ Tekst licencji BY-SA; <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/legalcode>.

¹⁸ Dobro kultury jest pojęciem szerszym od pojęcia zabytku. Może być wytworzone zarówno w przeszłości jak i współcześnie. Definicja dobra kultury z ustawy o ochronie dóbr kultury z dnia 15 lutego 1962 r., odmiennie definiowała to pojęcie. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy dobra kultury są bogactwem narodowym i powinny być chronione przez wszystkich obywateli. Patrz szerzej K. Zeilder, *Prawo ochrony dziedzictwa kultury*, Warszawa – Kraków 2007, s. 42-44.

¹⁹ Tekst licencji BY-NC-ND; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/legalcode>, 10.11.2016.

Dodatkowo tłumaczone na języki obce są jedynie podsumowania licencji, a nie ich pełne teksty. Wydaje się, iż celowym byłoby przetłumaczenie całej licencji, choćby jedynie na język angielski (ze względu na dostosowywanie licencji do poszczególnych krajowych porządków prawnych)²⁰. Co więcej, w przypadku naruszenia postanowień licencji, licencjodawca może pozwać licencjobiorcę. Tu pojawia się problem sądu właściwego, który zostanie przedstawiony w toku dalszych rozważań.

4. Creative Commons w prawie polskim

Licencje Creative Commons nie do końca znajdują odzwierciedlenie w polskiej kulturze prawnej. Wydaje się, że sprzeczne z polskim systemem prawa cywilnego jest udzielanie licencji na czas nieoznaczony (do momentu wygaśnięcia praw autorskich). Art. 68 ust. 1 pr. aut. zezwala na wypowiedzenie umowy zawartej na czas nieoznaczony z zachowaniem ustawowych terminów. Ustawa nie przesądza, czy umowa może przewidywać brak możliwości wygaśnięcia umowy licencyjnej udzielonej na czas nieoznaczony, czy wprowadza pewną elastyczność w zakresie określenia sposobu wygaśnięcia licencji bezterminowej, ale bez możliwości ukształtowania jej jako zobowiązania wieczystego²¹. W. Machała zwraca uwagę na fakt, iż na mocy art. 365 § 1 k.c. wszystkie bezterminowe stosunki prawne o charakterze ciągłym, wynikające z umów zobowiązujących, mogą zostać zakończone przez wypowiedzenie. Zatem dochodzi on do wniosku, że licencja Creative Commons nie może mieć na gruncie polskiego prawa charakteru wieczystego i nie można wyłączyć prawa do jej wypowiedzenia. K. Grzybczyk twierdzi natomiast, iż wieczystość licencji nie budzi zastrzeżeń, ponieważ może być ona zawsze odwołana na mocy art. 68 ust. 1 pr. aut.²² Taka interpretacja pozostaje w sprzeczności z charakterem licencji – właśnie jednym z najważniejszych założeń licencji Creative Commons jest ich wieczystość. Możliwość odwołania powoduje niepewność korzystania z utworu będącego przedmiotem licencji.

Prof. J. Barta i prof. R. Markiewicz, zaproponowali koncepcję jednostronnego charakteru licencji Creative Commons. Taka licencja miałaby jednak mieć charakter oświadczenia woli, bez charakteru rozporządzającego i mogłaby być zawsze odwołana²³.

Licencja wygasa z mocy prawa w przypadku naruszenia jej w jakimkolwiek przypadku przez licencjobiorcę. W. Machała zwracał uwagę na to, czy takie naruszenie prawa może być traktowane jako warunek rozwiązujący²⁴. Jednakże dominująca linia

²⁰ Co prawda, system ochrony praw autorskich, w wyniku ratyfikacji Konwencji berneńskiej jest wysoce zunifikowany, ale mimo to mogą pojawić się znaczące różnice. Na terenie Unii Europejskiej unifikacja jest jeszcze dalej idąca, ze względu na istnienie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 96/9 z 11.03.1996 r.

²¹ W. Machała, *Wybrane cywilnoprawne aspekty licencji „creative commons”*, MoP 8/2009, <https://sip.legalis.pl/document-full.seam?documentId=mjxw62zogq2tanbqgaztk>.

²² K. Grzybczyk, *op.cit.*, s. 46.

²³ J. Barta, R. Markiewicz, *Obowiązek wymienienia pól eksploatacji w umowie licencyjnej*, PIPWI UJ 2007, z. 100, s. 15-29.

²⁴ W. Machała, *op.cit.*

orzecznicza Sądu Najwyższego²⁵ odrzuca taką możliwość, zwracając uwagę na fakt, iż przy niewykonaniu zobowiązania główną rolę odgrywa wola dłużnika, której nie można traktować jako warunek.

5. Jurysdykcja w sporach wynikających z naruszenia licencji Creative Commons

Sąd dystryktu w Teksasie w wyroku dotyczącym sprawy Chang przeciwko Virgin Mobile²⁶, podkreślił, iż Licencje Creative Commons zezwalają na użycie utworów na całym świecie bez wskazywania sądu właściwego²⁷. Powoduje to bardzo poważny problem związany z jurysdykcją w przypadku sporu między licencjobiorcą a licencjodawcą pochodzących z różnych krajów. Teksty licencji nie zawierają regulacji dotyczących tej kwestii. Art. 4 ust. 1 konwencji berneńskiej stanowi, iż autorzy, należący do jednego z krajów związkowych, korzystają w krajach innych, niż kraj powstania dzieła względem swoich dzieł, bądź nieogłoszonych, bądź ogłoszonych po raz pierwszy w jednym z krajów Związku, z praw, które właściwe ustawy przyznają obecnie lub przyznają w przyszłości autorom krajowym. Art 46 ust. 3 ppm (Dz.U. 2015 poz. 1792) stanowi, że do ochrony praw własności intelektualnej stosuje się prawo państwa, na podstawie którego dochodzi się ochrony. Wskazywałoby to na konieczność stwierdzenia, że prawem właściwym, będzie prawo państwa w którym doszło do naruszenia prawa autorskiego. K. Grzybczyk wskazuje wiele koncepcji możliwości określenia prawa właściwego. Jedną z nich jest przyjęcie, że prawem właściwym dla wskazania kto jest twórcą powinno być prawo kraju ochrony, czyli to samo prawo, które gwarantuje twórcom ochronę i rekompensatę. Drugą koncepcją jest prawo kraju pochodzenia utworu – powoduje to jednak problem z ustaleniem, czy będzie to kraj stworzenia, miejsca pierwszej publikacji, miejsca zamieszkania czy zwykłego pobytu autora²⁸. Kolejną koncepcją jest koncepcja świadczeń charakterystycznych, przy którym za prawo właściwe uznaje się *lex loci contractus* (prawo miejsca zawarcia umowy) lub *lex loci actus* – prawo miejsca dokonania czynności prawnej. Nauka anglosaska stworzyła doktrynę *proper law of contract*, zgodnie z którą prawem właściwym byłoby prawo, które rozsądnie wybrałyby strony w chwili zawierania umowy. W Stanach Zjednoczonych istnieje zasada najściślejszego związku z zobowiązaniem, która nakazuje stosowanie prawa pozostającego w najściślejszym związku ze sprawą oraz podmiotami sporu rozstrzygania przez sąd. K. Grzybczyk wskazuje, że prawem właściwym dla umowy licencyjnej jest prawo państwa zwykłego pobytu lub

---

²⁵ Wyrok SN z dnia 26.9.2007 r., IV CSK 118/07, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22.3.2013 r. III CZP 85/12.

²⁶ In the United States District Court for the Northern District of Texas Dallas Division, ruling from January 16, 2009, Civil Action No. 3:07-CV-1767-Dhttps://cases.justia.com/federal/district-courts/texas/txndce/3:2007cv01767/171558/68/0.pdf?ts=1377039698.

²⁷ *Ibidem*, s. 13.

²⁸ K. Grzybczyk, *op.cit.*, s. 81.

siedziby licencjodawcy²⁹. Rozwiązanie to w największym stopniu chroniłoby prawa licencjodawcy. Jednakże najważniejsza jest każdorazowa analiza konkretnej umowy. Celowym wydaje się, aby licencje zawierały domniemanie właściwości sądu polskiego w przypadku utworu wytworzonego przez osobę posiadającą polskie obywatelstwo lub stale przebywającą na terytorium Rzeczypospolitej.

Problematyczne jest także ustalenie miejsca pierwotnej publikacji w przypadku publikacji w sieci. Istnieją koncepcje wiążące to miejsce z miejscem pobytu autora. Kwestia jest jednak bardziej skomplikowana i zostanie pominięta w toku rozważań.

6. Przykłady spraw sądowych dotyczących naruszenia Licencji Creative Commons

6.1. Curry przeciwko wydawnictwu Audax

Dotychczas procesy dotyczące naruszenia Licencji Creative Commons są bardzo rzadkie. Na amerykańskiej stronie Organizacji wskazano ich jedynie jedenaście³⁰. Pierwszym, przełomowym wyrokiem, który potwierdził, iż Licencje Creative Commons mogą być podstawą ochrony prawa autorskiego, była sprawa Adama Curry'ego z Holandii, który jest znanym w Holandii prezenterem³¹. Umieścił on na portalu flicker.com zdjęcia swoje rodziny, które oznaczył licencją BY-NC-SA. Następnie jedna z fotografii została umieszczona przez wydawnictwo Audax, w wydawanym piśmie o tematyce plotkarskiej „Weekend” w artykule o prezenterze. Wydawnictwo broniło się, iż dopóki nie zostało poinformowane o sprawie przez adwokata powoda, dopóty nie miało pojęcia o istnieniu Licencji Creative Commons. Sąd podkreślił, iż pozwany nawet jeśli nie wiedział, co oznaczają słowa „Pewne prawa zastrzeżone”, powinien kliknąć w dany link i go zbadać. Ostatecznie sąd, w wyroku z 9 marca 2006 r. zakazał pozwanemu dalszego używania oraz publikowania zdjęć Curry'ego z serwisu flicker.com bez uzyskania uprzedniej zgody, chyba że zrobi to zgodnie z warunkami Licencji.

6.2. Chang przeciwko Virgin Mobile

Bardzo ważna była również sprawa z powództwa Alison Chang (reprezentowanej przez matkę Susan Chang) przeciwko Virgin Mobile oraz Creative Commons. Powództwo wobec Virgin zostało odrzucone ze względu na brak jurysdykcji sądu w Teksasie. Ciekawszy jest jednak wątek pozwania Creative Commons – Susan Chang zarzuciła brak staranności twórcom licencji Creative Commons, przez skupienie się głównie na oznaczeniu autorstwa utworu i zbagatelizowanie kwestii prywatności i praw publicznych. Powód ostatecznie wycofał pozew przeciwko Creative Commons.

---

²⁹ *Ibidem*, s. 115.

³⁰ Katalog spraw dotyczących naruszenia licencji Creative Commons; https://wiki.creativecommons.org/wiki/Category:Case_Law, 3.11.2016.

³¹ Ruling of District Court of Amsterdam – March 9, 2006, Case no. 334492/KG 06-176 SR; <https://wiki.creativecommons.org/images/3/38/Curry-Audax-English.pdf>.

6.3. Sociedad General de Autores y Editores przeciwko Ricardo Andres Utrera Fernandez

Kolejną ze spraw, która dotyczyła korzystania z licencji Creative Commons, był spór sądowy toczący się z powództwa Sociedad General de Autores y Editores (hiszpańskiego stowarzyszenia autorów i wydawców, skupiającego w głównej mierze autorów piosenek, kompozytorów, scenarzystów, reżyserów filmowych i telewizyjnych, działającego od 1889 roku), przeciwko Ricardo Andres Utrera Fernandezowi, który prowadził „Disco Bar Metropol”, w którym odtwarzano i remixowano muzykę udostępnioną na mocy licencji Creative Commons. Sąd oddalił pozew w 2005 roku stwierdzając, iż muzyka puszczana w klubie nie podlega ochronie przez Stowarzyszenie (nie pozostawało w jego gestii)³². W tym samym roku, również z powództwa SGAE, toczyła się sprawa przeciwko właścicielowi kawiarni, w której odtwarzana była muzyka z licencją Creative Commons oraz muzyka autorstwa twórców zrzeszonych w Stowarzyszeniu. W tym przypadku sąd orzekł, że doszło tu do naruszenia prawa autorskiego i obecność na playliście choćby jednego utworu bez licencji Creative Commons powoduje, że cały zbiór nie może być już traktowany jako objęty licencją Creative Commons³³.

6.4. Sprawa z Izraela

Kolejną ciekawą sprawą był kazus z Izraela³⁴. Fotograf udostępnił swoje zdjęcie z licencją BY-SA. Wydawca gazety użył je bez oznaczenia autorstwa. Fotograf poinformował gazetę o naruszeniu jego prawa. Zaoferowano mu zapłatę 400 szekli. Mężczyzna odrzucił tę propozycję i wystąpił z powództwem. Bejt din rozpatrzył tę sprawę uwzględniając Torę oraz izraelskie prawo autorskie³⁵. Wyrok został wydany 27 IX 2011 roku przez Bejt din³⁶. Sąd orzekł, że istnieje religijne i moralne zobowiązanie do przestrzegania licencji Creative Commons. Zauważył, że propozycja gazety, co do zapłaty 400 szekli była poniżej osiągniętych zysków z publikacji numeru w którym zamieszczono zdjęcie fotografa, a na mocy art. 56 izraelskiego prawa autorskiego, możliwe jest dochodzenie odszkodowania za naruszenie prawa własności lub „moralnego prawa”, aż do 100000 szekli. Ostatecznie sąd zasądził na rzecz fotografa 3500 szekli.

---

³² Nr 15/2.006 – procedimiento ordinario 761/2005 Juzgado de Primera Instancia Numero Seis de Badajoz http://www.internautas.org/archivos/sentencia_metropoli.pdf.

³³ Audiencia Provincial de Pontevedra, Sección 1a, Sentencia de 29 Nov. 2005, rec. 3008/2005; http://www.interiuris.com/blog/wp-content/uploads/Creative_Commons_APPO.pdf.

³⁴ Jerusalem Court Judgment from 2011 September 27, File No. 71036; https://wiki.creativecommons.org/images/d/db/Rabinal_Court_Case_71036.docx.

³⁵ Israeli Copyright Law, przyjęte przez Kneset 19 listopada 2007 roku, opublikowane w „Reshumot”, oficjalnej gazecie, w której publikowane są w Izraelu akty prawne.

³⁶ Bejt din to żydowski trybunał religijny składający się z 3 Żydów, z których jeden musi być rabinem (hakala – znający prawo żydowskie). W praktyce składa się z 3 rabinów i dlatego nazywany jest sądem rabinniczym.

6.5. Lichodmapwa przeciwko organizacji non-profit organizującej Festiwal Teatralny w Spa

Sprawa dotyczyła naruszenia licencji BY-NC-ND³⁷. Belgijski zespół Lichodmapwa opublikował w 2004 roku swój utwór „Abatchouck” pod licencją BY-NC-ND. Kilka lat później muzycy usłyszeli 20 sekund, ze swojego utworu trwającego 3 minuty i 20 sekund, w piosence będącej reklamą Festiwalu Teatralnego w Spa. Po nieudanych negocjacjach, Lichodmapwa³⁸ skierowała sprawę do sądu w sierpniu 2009 roku, żądając 10 380 euro oraz opublikowania oświadczenia w prasie, a poza tym stwierdzenia, iż organizacja non-profit organizująca Festiwal naruszyła wszystkie trzy licencje CC. Po pierwsze, zmodyfikowała piosenkę naruszając licencję No Derivatives. Po drugie, została naruszona licencja Non-Commercial przez użycie utworu w reklamie. Po trzecie, w nowym utworze nie wskazano, że część utworu stanowi własność innego twórcy. Obrona organizatora Festiwalu była bardzo niepoważna. Organizacja próbowała udowodnić, iż nie była świadoma zasad działania Licencji, a poza tym zarzuciła Lichodmapwa, że przez to, iż nie jest ona członkiem stowarzyszenia zrzeszającego artystów, nie może czerpać zysku z utworzonej muzyki. Sąd 26 X 2010 roku orzekł, iż Licencje Creative Commons były ważne, a warunkiem udzielenia ochrony nie jest członkostwo w żadnym Stowarzyszeniu. Co więcej, podkreślono fakt, iż strona na której Zespół udostępnił swoją muzykę, wyraźnie zazaczyła, że utwory udostępniane są na licencjach Creative Commons, zatem licencjobiorca powinien zbadać czy może korzystać z utworu. Sąd zasądził na rzecz powodów po 1500 euro, za każdą naruszoną licencję.

7. Domena publiczna – Creative Commons 1.0 Universal

Do domeny publicznej należą utwory, co do których prawo własności wygasło (zgodnie z art. 36 ust. 1 pr. aut.) lub gdy twórczość ta nigdy nie była przedmiotem prawa autorskiego³⁹. Oznaczenie utworu jako należącego do domeny publicznej nie rodzi żadnych nowych praw bądź obowiązków, ma głównie charakter informacyjny. Art. 2 Oświadczenia o Zrzeczeniu się Praw⁴⁰, przygotowanym przez Creative Commons, przewiduje możliwość zrzeczenia się praw. Jest to jednak niezgodne z polskim porządkiem prawnym. Art. 16 pr. aut. nie zezwala na zrzeczenie się prawa autorskiego. Możliwe jest jedynie zobowiązanie się do niewykonywania przysługujących praw, ale ma ono jedynie charakter obligacyjny. Co więcej, tekst Oświadczenia przewiduje, że składający oświadczenie zrzeka się praw autorskich i pokrewnych w stosunku co do jakiegokolwiek obecnego lub przyszłego nośnika. Jest to niezgodne z art. 41 ust. 4 pr. aut., który

³⁷ Tribunal de première instance Nivelles en la cause no 09-1684-A; <https://www.turre.com/2010-10-26-Dcision-trib.-Nivelles-Lichodmapwa.pdf>.

³⁸ Sprawa została skierowana do sądu przez 6 muzyków tworzących zespół. Pozwanym była organizacja non-profit, która organizowała Festiwal teatralny w Spa.

³⁹ Stroną, która korzysta z utworów znajdujących się w domenie publicznej jest np. <http://wolnelektury.pl>.

⁴⁰ Tekst licencji zero – domena publiczna; <https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/legalcode.pl>, 30.12.2016.

stanowi, iż umowa dotycząca przejścia autorskich praw majątkowych lub o korzystanie z utworu może dotyczyć tylko pól eksploatacji, które są znane w chwili jej zawarcia.

Art. 3 Oświadczenia wprost przewiduje możliwość uznania części postanowień za nielegalne. W takim wypadku Oświadczenie będzie obowiązywać nadal w maksymalnym zakresie dopuszczalnym przez prawo. Wydaje się, że w polskim systemie prawnym takie oświadczenie jest bezcelowe⁴¹, a domena publiczna powinna być zarezerwowana jedynie dla utworów, co do których prawo autorskie wygasło. Jeśli autor chce, aby utwór był wykorzystywany jak najszerszej, może to osiągnąć przez oznaczenie utworu licencją BY.

8. Wnioski

Polacy posiadając wielkie poszanowanie wobec własności materialnej, często mają problem ze zrozumieniem własności niematerialnej. Wielokrotnie można usłyszeć, że ściąganie utworu z Internetu nie narusza praw autorskich ani osobistych, ani majątkowych. Używanie licencji Creative Commons mogłoby przyczynić się do legalnego korzystania z utworów twórców. Dodatkowo wydaje się to konieczne, ze względu na globalizację i informatyzację. Czasem wręcz niemożliwe jest zdobywanie indywidualnych zgód autora (ew. właściciela praw autorskich) na korzystanie z utworu. Celowym wydaje się postulat, aby licencje Creative Commons były coraz bardziej popularyzowane.

* * *

Creative Commons Licenses – Reception in Polish Law and Their Application

The aim of this article is to reflect on the reception of Creative Commons license in Polish law. The basic assumption of those licenses would be present. Reflection about the legal nature of the license would be a subject of the article. The most problematic issues related to the reception of the licenses to the Polish legal system would be presented, such as the validity of indeterminate duration or the validity of the territory around the world. In particular, a matter of a court having jurisdiction in the event of a dispute arising out of a breach of the licenses will be examined. In addition, examples of disputes, which took place in the United States, the Netherlands, Israel, Spain and Belgium related to the violation of the Creative Commons licenses will be presented. The subject of the article would be also the issue of the functioning of the public domain and the author's statement of waiving all of his or her Copyright and Related Rights in Polish Copyright Law.

Key words: Creative Commons, licence, open access, litigation

---

⁴¹ Odmienne dr K. Siewicz w Opinii sporządzonej dla Koalicji Otwartej Edukacji; http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2012/09/CC0_analiza.pdf.